

права је европско откриће и њу су у новом веку прихватили и развили пре свега енглески протестанти али и други европски мислиоци. Иако је теорија природног права, односно ова школа мишљења, напуштена јер нико није доказао да су таква права икад настала и постојала, она је имала далекосежан значај и велики утицај у развоју уставности и уобличавању првих писаних устава. Идеја о правима која су света, неотуђива је у правном (позитивноправном) смислу уграђена у првим капиталистичким уставима и ти први буржоаски и либерални уставни су стекли славу управо својим прокламацијама о светости и неприкосновености својине, о слободама и једнакостима као темељним принципима и вредностима политичке организације капитализма. У основи теорије и школе природног права је била теорија друштвеног уговора као темељ државе и њене рационалне (државе) организације. Ова теорија друштвеног уговора је доказивала да се држава и њена власт успоставља путем тзв. друштвеног уговора и да се тим путем људи свечано одричу својих апсолутних права и преносе их на суверену власт државе. Држава се појављује као суверен, као општа воља изнад појединачних воља, са задатком да их обуздава и сузбија у интересу заједничке воље целе друштвене заједнице. Ова уговорна теорија је изложена у више варијанти, али је код свих теоретичара друштвеног уговора присутна мисао да изнад појединачних воља мора да постоји једна општа воља, један акт, уговор по коме се те појединачне воље и власти ограничавају и ступају у општу, суверену власт која је једна и свемоћна.

II. ДОНОШЕЊЕ ПРВИХ УСТАВА У СВЕТУ

Човечанство је прешло дуг пут од стања неписане до стања писане уставности и писаних правила о државном и друштвеном уређењу. Оно је више живело у режиму тих неписаних правила да би крајем XVIII века дошло до значајног напретка у смислу појаве првих писаних устава и развоја уставности. Идеја устава се најпре зачала у Енглеској и ту се прво поставило питање власти и положаја владара јер је требало сузбити неограничену власт монарха и то најпре у корист права племства, а касније све више и у корист грађанског сталежа. XVIII век је означио прекретницу у развоју човечанства захваљујући појави и улози грађанства (буржоазије). Под окриљем буржоазије долази до буђења обесправљених друштвених снага и њиховог укључивања у борбу против феудализма. У дугој и херојској борби против феудалних господара, трећи сталеж, предвођен